

JEN KURIÓZNÍ PŘEŽITEK ?

Recidivisté stalinismu kupodivu nezmlkli. Setrvávají dokonce na "principiálních" pozicích a věří neomylnému dogmatu, že sluše se točit kolem země a svět kolem leninismu-stalinismu. Již několikrát jsme tu na ně upozorňovali jako na kuriózní historický přežitek. Ale jsou vskutku jen to? Majíce příklad v hlavních mluvčích ideologické sféry snaží se obnovovat neobnovitelné, zařikávají se věrností socialismu, západní svět je jim opět bahništěm neřestí a zdrojem úpadku. Nedávno se k těmto šamanům přiřadil i někdejší potlačovatel jazzové a moderní taneční hudby na různých místech své dosavadní kariéry - Jiří Štilec, nový šéfredaktor nakladatelství svazu skladatelů "Panton". Zúčastnil se mezinárodního festivalu hudby a techniky v Cannes a vrátil se odtud ve "stresovém" stavu. Ne z toho, jak Československo zaostalo ve vývoji nahrávací a reprodukční techniky, videodesek, videokazet a kompaktních desek, ale z nejnovějších směrů pop music ve světě.

Vyzpovídal se z toho 11. března 1986 v "Lidové demokracii" způsobem, který připomíná obsah i výrazivo někdejších zaklínačů "hudby duševní bídy" a "dolarové kakofonie", jak nazývali v padesátých letech jazz a taneční hudbu různí Gorodiniští a Nesvětové, a před nimi už Goebbels a jiní. Pejme slovo nejdříve J. Štilcovi. Otřesen sděluje, že prý "před sedmi staletími to byli krysaři s flétnami, dnes to jsou teenagerové se svými sirénami. Ovládají převážnou část mládeže naší planety. Lze je pojmenovat akustickým narkotikem... Zničili celé předcházející půlstoletí populární hudby. Je to projev bláznivý, bizarní, groteskní... Je to brutální směs erotiky, agresivního rytmu, hluku a a černého ghetto- zpěvu. Salvador Dalí prohlásil: Dělají v hudbě totéž, co já ve výtvarném umění."

I když lze přirozeně i k současnému vývoji široké oblasti pop music vyslovit celou škálu kritik zejména vůči některým extrémním nehupebním projevům, přece však nelze klasifikovat a odsuzovat tak paušálně, jak to činí Štilec, nárokuje si jakési hledisko vědeckosti. Připomíná až příliš primitivní odsudky a pomluvy rock n' rollu. Tak povrchně a neuváženě se kdysi psalo třeba o skupině Beatles, Rolling Stones nebo o Paul Anka. Je znám výrok někdejšího šéfa hudebního vysílání čs. rozhlasu Karla Macourka, který prohlásil, že se rock n' roll nikdy nebude v rozhlase hrát a že se Anka se svou pianou dostane do rozhlasu jen přes jeho mrtvolu. A vida, rozhlas vysílá jeden rock n' roll za druhým, ale nejen v Československu, ale i v NDR, PLR, a MLR, hraje se Diana - a Macourek - dnes již opět Harry - žije a skládá vesele ostošest.

A kdeže jsou proroci konce Beatles, jejichž skladby se mezitím staly základem "klasického fondu" moderní taneční hudby? Mládež si dokázala přece jen proti všem zákazům postupně prosadit hudbu, která vyjádřila její pocity i vztahy k životu, hudbu plnou exprese a dynamiky. Také strašáci, které před léty vytahovali dogmatičtí činisté a dohlížitelé ze svazu skladatelů, Hudební artistické ústředny, Hudebních rozhledů, Rudého práva a jiných orgánů, již dávno se rozpadli, třebaže je i tenkrát spojovali s ideologickou diversí a činností imperialistů.

"Vědec" Štilec "deklasuje" moderní taneční hudbu tím, že ji přirovnává pohrdlivě k obrazům Salvadora Dalího. To je postup příznačný pro ideology padesátých let, pro něž Hemingwayové, Faulknerové, Elliotové, Miró, Dalí, Pollock, Šíma, Beatles i Martinů byli nástroji "zhoubné" západní civilizace. Řekl bych, že pro pop music je to nejvyšší pokřtena, vyvolává-li srovnání s vrcholným dílem malířství našeho století; až příliš velká a snad i neúměrná pocta.

Když Štilec dostane otázku, jak se "jako příslušník našeho národa dívá na současný stav kultury technicky vysoce vyspělých zemí na Západě," vyhrlí ze sebe tento snaživý žák fráze hodné jeho veleučitele Ždanova. Zopakuje nejdříve odsudek tzv. západní kultury, o níž má představy zcela minimální a navíc i vulgární: "Kultura v rozděleném světě představuje jednu z nejpalčivějších oblastí ideového zápasu. Jsme svědky nepřetržitého proudu nejhorších produktů západní civilizace, především USA. Dehumanizují společnost, vytvářejí atmosféru připouštějící válku. Její výtvořiny činí z člověka bytost s omezeným okruhem zájmů, bytost, která se zajímá jen o vlastní postavení, o své primitivní instinkty... Živočicha, který se živí výhradně plody masové subkultury. "Není takový člověk schopný čehokoliv?"

Po tomto "truchlivém" obrazu přirozeně že ve své generalizaci nepravdivém, vytahuje Štilec i další trumfy. Stejně jako jiní "odhaluje" tzv. konsumní společnost oplývající množstvím spotřebního a užitečného zboží dostupného širokým vrstvám. Všimněme si té demagogie. Nejdřív chtěl komunističtí ideologové "ráje na zemi" takovou společnost dohnat, pak předejhnat, když však zjistili, že se jim to nepodaří a že zůstávají stále na úrovni nevyvinutých zemí, nasadili si masku obhájců a vykladačů jakési ideální společnosti, které musí být takový blahobyt vedlejší a nepodstatnou záležitostí. Farizejství! Také Štilec se rozohňuje ve své "kritice" stylem někdejší dámy režimu, soudružky Balášové, která slovy napadala konsumní, nízké ideály západní společnosti, a pak ji při pobytu na západě filmové kamery přistihly, jak běhala dychtivě v jednom obchodním domě od jednoho pultu k druhému a skupovala, co stačila unést. "Kult pozemského blahobytu a snění o statu quo," filosofuje Štilec, "to je známka společnosti, která dospěla ke konci svého vývoje. Všechny úspěchy tolik vynášeného technického pokroku nemohou vyvážit mravní bídu... Moderní společnost na Západě... je nositelem absolutní prázdnoty vyspělé konsumní společnosti."

Tak může uvažovat buď člověk, který vnímá jen to, co odpovídá jeho apriorní představě a ignoruje vše ostatní, nebo profesionální propagandista, pro něhož jsou pravda a skutečnost kusem hadru. Společnost na Západě si přirozeně nezastírá vlastní problémy, není jich málo a nejsou bezvýznamné, hlavně v ekonomice. Pro rozvoj kultury je však rozhodující stupeň demokracie umožňující realizaci nejroznějších kulturních podnětů i kritických a především tu jde o stav svobodného, tvůrčího života bez cenzury, bez dohlížitelů, bez státního duchovního teroru, bez zásahů policie, bez násilí vládnoucí ideologie.

Štilec jako poslušný vykonavatel velebí v závěru svého rozhovoru bilakovskou kulturní politiku: "V těchto závažných souvislostech si člověk uvědomuje nezbytnost moudré kulturní politiky... bez jakýchkoliv pozůstatků českého obrozenectví. Je charakteristickým příznakem socialismu, že chápe kulturu jako jednu z podmínek procesu zdokonalování společnosti".

Nevím, co vadí Štilcovi na "českém obrozenectví", že je chce likvidovat i s jeho "pozůstatky". Jeho národní opravdovost, nadšení, obětavost, odolnost, úsilí o původní a samostatnou tvorbu? Patrně, neboť "ideálem" těchto Štilců je zřejmě známý model "internacionální kultury", rozuměj kultury násilně dosazené, cizí jen s trpěnými jakýmsi takýmsi národními odnožemi pro větší pestrost všeobecné nivelizace a odnárodnění. Obdařit navíc ještě kulturní politiku řízenou od roku 1969 bilakovskou garniturou převlastkem "moudrá" je zřejmě spíše záležitost pro psychiatra než pro polemiku, takže je lépe skončit.

SEVERUS

CITÁTY

V. Gorodinskij z knihy "Hudba dušební bídy":

Rok 1952:

"Jazz není schopen vzbudit vyšší lidské city".

"Jazz jazzu je barbarskou nesrozumitelnou míchaninou znetvořených prvků různých jazyků..."

Milan Barboš v časopise "Lidová tvořivost" v roce 1953:

"Jazz si vytvořila buržoazie pro hudební vyjadřování kosmopolismu jakožto produktu své třídní ideologie".

"Živly našemu lidově demokratickému zřízení nepřátelské čerpají "posilu" právě v jazzové hudbě".